

1056.

Na osnovu člana 6 stav 1 tačka 9 i člana 118 stav 2 Zakona o vazдушnom saobraćaju („Službeni list CG”, br. 30/12 i 30/17), uz saglasnost Ministarstva saobraćaja i pomorstva, Agencija za civilno vazduhoplovstvo donijela je

PRAVILNIK O UPRAVLJANJU KAPACITETOM I PROTOKOM VAZDUŠNOG SAOBRAĆAJA

Predmet Član 1

- (1) Ovim pravilnikom utvrđuju se način regulisanja protoka vazdušnog saobraćaja i koordinacije sa pružaocima usluga u vazdušnoj plovidbi i uslovi za upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja, u cilju poboljšanja iskorišćenosti raspoloživih kapaciteta sistema vazdušnog saobraćaja i omogućavanja sigurnog, redovnog i nesmetanog protoka vazdušnog saobraćaja u vazdušnom prostoru Crne Gore (u daljem tekstu: crnogorski vazdušni prostor).
- (2) Upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja (u daljem tekstu: *ATFM*) je usaglašavanje potražnje vazdušnog saobraćaja sa raspoloživim kapacitetom sistema vazdušnog saobraćaja.
- (3) Raspoloživi kapacitet sistema vazdušnog saobraćaja je operativno prihvatljiv obim vazdušnog saobraćaja, kojim se ne ugrožava sigurnost, a predstavlja broj vazduhoplova kojima se pružaju usluge u vazdušnoj plovidbi ili usluge na aerodromu u određenom vremenskom periodu.
- (4) Upravljanje kapacitetom i protokom vazdušnog saobraćaja (u daljem tekstu: *ATFCM*) je *ATFM* funkcija kojom se upravlja ujednačavanje potražnje vazdušnog saobraćaja i kapaciteta sistema vazdušnog saobraćaja, čime se omogućava realizacija leta na vrijeme i efikasnost letenja u skladu sa raspoloživim resursima i optimizacijom kapaciteta mreže kroz proces zajedničkog odlučivanja.

Preuzimanje uredbi Evropske komisije Član 2

- (1) Ovim pravilnikom se, uz prilagodavanje pravu Crne Gore, preuzimaju: Uredba Komisije (EU) br. 255/2010 od 25. marta 2010. godine o zajedničkim pravilima za upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja, Uredba Komisije (EU) br. 2017/2159 od 20. novembra 2017. godine o izmjeni Uredbe (EU) br. 255/2010 u vezi sa pozivanjem na *ICAO* odredbe i Uredba Komisije (EU) br. 2016/1006 od 22. juna 2016. godine o izmjeni Uredbe (EU) br. 255/2010 u vezi sa *ICAO* odredbama iz člana 3 stav 1.
- (2) Uredba Komisije (EU) br. 255/2010 o zajedničkim pravilima za upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja preuzima se u prečišćenom tekstu, koji je pripremila Agencija za civilno vazduhoplovstvo (u daljem tekstu: Agencija), koji sadrži sve izmjene i dopune ove uredbe propisane Uredbama (EU) br. 2017/2159 i br. 2016/1006 i Uredbom Komisije (EU) br. 923/2012 kojom se utvrđuju zajednička pravila letenja i operativne odredbe u vezi sa uslugama i postupcima u vazdušnoj plovidbi i mijenjaju i dopunjavaju Uredba (EU) br. 1035/2011 i Uredbe (EZ) br. 1265/2007, (EZ) br. 1794/2006, (EZ) br. 730/2006, (EZ) br. 1033/2006 i (EU) br. 255/2010.
- (3) Prečišćeni tekst Uredbe Komisije (EU) br. 255/2010 o zajedničkim pravilima za upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja dat je u Prilogu 1, koji je sastavni dio ovog pravilnika.

Oblast primjene Član 3

- (1) Ovaj pravilnik primjenjuje se na učesnike, ili na njihove zastupnike, uključene u *ATFM* procese iz člana 1 stav 3 Priloga 1 ovog pravilnika.
- (2) Ovaj pravilnik se ne primjenjuje na aerodrome sa manje od 60 *IFR/GAT* operacija godišnje.

Značenje izraza Član 4

- (1) Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju sljedeća značenja:

- 1) **ATFCM mjere** (*ATFCM measures*) su aktivnosti za sprovođenje upravljanja kapacitetom i protokom vazdušnog saobraćaja;
 - 2) **ATFCM oblast** (*ATFCM area*) je geografska oblast u kojoj je Menadžer mreže odgovoran za obavljanje ATFCM-a;
 - 3) **ATFCM slot za polijetanje** (*ATFCM departure slot*) je proračunato vrijeme polijetanja (*Calculated Take-Off Time – CTOT*) koje je Menadžer mreže dodijelio određenom letu;
 - 4) **dodjeljivanje ATFCM slotova** (*ATFCM slot allocation*) je ATFCM mjera kojom se dodjeljuje slot za polijetanje sa ciljem prilagodavanja saobraćajne potražnje postojećem kapacitetu kontrole letenja;
 - 5) **dokument o raspoloživosti ruta** (*Route Availability Document – RAD*) je evropski zajednički referentni dokument koji sadrži načela, procedure i opis orijentacije ruta i saobraćaja za strateško upravljanje kapacitetom i protokom vazdušnog saobraćaja koji integriše strukturne i ATFCM zahtjeve, geografski i vertikalno;
 - 6) **ECAA Sporazum** je Multilateralni sporazum između Evropske zajednice i njenih država članica i Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Island, Republike Crne Gore, Kraljevine Norveške, Rumunije, Republike Srbije i Misije privremene uprave Ujedinjenih nacija na Kosovu (u skladu sa Rezolucijom Savjeta bezbjednosti UN 1244 od 10. juna 1999. godine) o uspostavljanju Zajedničkog evropskog vazduhoplovnog područja, koji je ratifikovan Zakonom o ratifikaciji („Službeni list RCG”, broj 62/07 i „Službeni list CG – Međunarodni ugovori”, broj 1/11);
 - 7) **ICAO** (*International Civil Aviation Organization*) je Međunarodna organizacija civilnog vazduhoplovstva;
 - 8) **izuzimanje od dodjeljivanja ATFCM slotova** (*ATFCM Slot Allocation Exemption*) je izuzimanje nekog leta od dodjeljivanja ATFCM slotova;
 - 9) **kapacitet** (*Capacity*) predstavlja sposobnost posmatranog sistema da u određenoj jedinici vremena ili mjere proizvede određeni proizvod ili pruži usluge određenog kvaliteta uz odgovarajući utrošak predmeta rada i učešća radne snage;
 - 10) **kapacitet aerodroma** (*Airport Capacity*) je broj vazduhoplova koje aerodrom može da opsluži u određenom vremenskom periodu;
 - 11) **kriza** (*Crisis*) je kritični događaj na lokalnom i/ili na nivou evropske ATM mreže čiji početak i kraj nisu poznati, ali se, sa određenom vjerovatnoćom, može očekivati da će nastupiti, a predstavlja stanje nemogućnosti pružanja usluga u vazdušnoj plovidbi na zahtijevanom nivou, koje je nastalo nakon neuobičajene ili nepredviđene situacije, i koja rezultira većim gubitkom kapaciteta ili značajnom neravnotežom između kapaciteta i saobraćajne potražnje, ili većim prekidom protoka informacija;
 - 12) **Menadžer mreže** (*Network Manager – NM*) je nepristrasno i stručno tijelo imenovano odlukom Evropske komisije u skladu sa članom 3 Uredbe (EU) br. 677/2011;
 - 13) **obim vazdušnog saobraćaja** (u ATFCM smislu) je broj vazduhoplova unutar definisanog vazdušnog prostora (geografskog pojma) ili broj operacija vazduhoplova na aerodromu u okviru posmatranog perioda vremena;
 - 14) **operativno prihvatljiv kapacitet aerodroma** je kapacitet aerodromske kontrole letenja ili kapacitet aerodroma, zavisno od toga koji kapacitet je manji;
 - 15) **organizator specijalnog događaja** je svako pravno ili fizičko lice koje na osnovu obavljanja svojih djelatnosti ima potrebu da na poseban način privremeno uredi vazdušni saobraćaj, ili ima potrebu da na poseban način privremeno uredi upotrebu crnogorskog vazdušnog prostora (npr. državni protokol, sportski savezi, vojni organi i slično);
 - 16) **pridržavanje slotu** (*Slot Adherence*) je usklađenost operatora vazduhoplova i kontrole letenja sa proračunatim vremenom polijetanja, uzimajući u obzir toleranciju slotova;
 - 17) **specijalni događaj** (*Special Event*) je kritični događaj na lokalnom nivou koji može uticati na protok vazdušnog saobraćaja, odnosno svaka predviđena neuobičajena situacija koja može prouzrokovati značajan gubitak planiranog, objavljenog ili očekivanog kapaciteta na lokalnoj i/ili evropskoj ATM mreži ili ukoliko se predviđa da će saobraćajna potražnja prevazići navedene kapacitete u cjelokupnom ili dijelu vazdušnog prostora, a rezultat je održavanja važnih državnih skupova, posjeta državnih zvaničnika, značajnih vojnih vježbi, značajnih sportskih događaja i drugih aktivnosti čiji su početak i kraj poznati;
 - 18) **Uredba (EZ) br. 549/2004** je Uredba Evropskog parlamenta i Savjeta (EZ) br. 549/2004 od 10. marta 2004. godine o utvrđivanju okvira za formiranje Jedinstvenog evropskog neba (Okvirna uredba), koja je preuzeta Pravilnikom o utvrđivanju okvira za formiranje jedinstvenog evropskog neba i poboljšanju efikasnosti i održivosti evropskog vazduhoplovnog sistema („Službeni list CG”, broj 22/13);
 - 19) **Uredba (EZ) br. 551/2004** je Uredba Evropskog parlamenta i Savjeta (EZ) br. 551/2004 od 10. marta 2004. godine o organizaciji i upotrebi vazdušnog prostora u Jedinstvenom evropskom nebu (Uredba o vazdušnom prostoru), koja je preuzeta Pravilnikom o organizaciji i upotrebi vazdušnog prostora u Jedinstvenom evropskom nebu i poboljšanju efikasnosti i održivosti evropskog vazduhoplovnog sistema („Službeni list CG”, broj 22/13);
 - 20) **Uredba (EU) br. 677/2011** je Uredba Komisije (EU) br. 677/2011 od 07. jula 2011. godine o utvrđivanju detaljnih pravila za implementaciju mrežnih funkcija u upravljanju vazdušnim saobraćajem (ATM) i izmjenama i dopunama Uredbe (EU) br. 691/2010, koja je preuzeta Pravilnikom o detaljnim pravilima za implementaciju mrežnih funkcija u upravljanju vazdušnim saobraćajem („Službeni list CG”, br. 24/16);
 - 21) **države članice i Službeni list Evropske unije** tumače se u skladu sa tačkama 2 i 3 Aneksa II ECAA Sporazuma.
- (2) Ostali izrazi koji su upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju značenja koja su im propisana u članu 2 Priloga 1 ovog pravilnika.

Opšte o utvrđivanju kapaciteta sistema kontrole letenja ili aerodroma

Član 5

- (1) Kapacitet sistema kontrole letenja ili aerodroma u smislu odredaba ovog pravilnika je operativno prihvatljiv obim vazdušnog saobraćaja na aerodromu ili elementu sistema kontrole letenja.

- (2) Utvrđivanje kapaciteta sistema kontrole letenja ili aerodroma zasniva se na izradi objektivne analize mogućnosti prihvata vazdušnog saobraćaja, bez ugrožavanja sigurnosti i bezbjednosti, koja je adekvatno dokumentovana.
- (3) Za utvrđivanje vrijednosti kapaciteta sistema kontrole letenja ili aerodroma koriste se međunarodno i strukovno prepoznati analitički modeli i metode i *ICAO* standardi i preporučena praksa, ili prihvatljive metode koje je vlasnik ili korisnik sistema razvio za svoje potrebe.

Kapacitet sistema kontrole letenja

Član 6

Pružalac usluga u vazdušnom saobraćaju dužan je da utvrdi kapacitete elementarnih i objedinjenih sektora aerodromske, prilazne i oblasne kontrole letenja u zavisnosti od organizacije rada u okviru jedinica pružanja usluge kontrole letenja.

Kapacitet aerodroma

Član 7

- (1) Upravljačko tijelo aerodroma dužno je da utvrdi kapacitet aerodroma tokom faze projektovanja i izgradnje novog aerodroma ili da utvrdi kapacitet tokom eksploatacije izgrađenog aerodroma, ukoliko njegova vrijednost ranije nije utvrđena ili se mijenja tokom vremena.
- (2) Upravljačko tijelo aerodroma dužno je da utvrđeni kapacitet aerodroma ili njegove promjene, izražen kao broj operacija na čas, dostavi nadležnom pružaocu usluga u vazdušnom saobraćaju najmanje jednom u kalendarskoj godini.

Operativno prihvatljiv kapacitet aerodroma

Član 8

- (1) Nadležni pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi i upravljačko tijelo aerodroma dužni su utvrditi operativno prihvatljivi kapacitet aerodroma za određeni vremenski period.
- (2) Nadležni pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi objavljuje operativno prihvatljiv kapacitet aerodroma u skladu sa članom 6 stav 5 tačka (d) Priloga 1 ovog pravilnika.

Izmjene operativno prihvatljivog kapaciteta aerodroma zbog nastanka kritičnih događaja na aerodromu

Član 9

- (1) Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi i upravljačko tijelo aerodroma dužni su da sarađuju u cilju utvrđivanja vrijednosti operativno prihvatljivog kapaciteta aerodroma za slučajeve nastanka kritičnih događaja na aerodromu i da koordiniraju aktivnosti tokom trajanja kritičnih događaja i vraćanja u redovno stanje.
- (2) Nadležni pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi i upravljačko tijelo aerodroma dužni su da zaključe ugovor o saradnji i koordinaciji iz stava 1 ovog člana.

Interni procesi za upravljanje kapacitetom i protokom vazdušnog saobraćaja

Član 10

- (1) Upravljanje kapacitetom i protokom vazdušnog saobraćaja definisano je operativnim priručnicima Menadžera mreže.
- (2) Učesnici iz člana 1 stav 3 Priloga 1 ovog pravilnika dužni su da usaglase svoje interne procedure u oblasti *ATFCM* funkcije sa procesima koji su definisani u operativnim priručnicima Menadžera mreže.

Šema orijentacije saobraćaja (TOS)

Član 11

- (1) Nadležni pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi izrađuje nacionalni dokument o raspoloživosti ruta (u daljem tekstu: *RAD*) za potrebe strateškog upravljanja kapacitetom i protokom vazdušnog saobraćaja u crnogorskom vazdušnom prostoru.
- (2) Uređivanje, koordinacija, validacija i objavljivanje *RAD*-a vrši se u skladu sa tačkom 5 (d) Dijela B Aneksa I Priloga 1 Pravilnika o detaljnim pravilima za implementaciju mrežnih funkcija u upravljanju vazdušnim saobraćajem („Službeni list CG“, broj 24/16).

Nacionalni RAD koordinator

Član 12

- (1) Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi imenuje nacionalnog RAD koordinatora.
- (2) Menadžer mreže i nacionalni RAD koordinator, u postupku zajedničkog odlučivanja (*Collaborative Decision Making – CDM*), utvrđuju sadržaj RAD-a.
- (3) Nacionalni RAD koordinator postupa u skladu sa odredbama Korisničkog priručnika za RAD (*RAD Users' Manual*), kojeg objavljuje Menadžer mreže.
- (4) Nacionalni RAD koordinator je dužan da obezbijedi da podaci koji se dostavljaju Menadžeru mreže podliježu odgovarajućem upravljanju kvalitetom i dokumentima.

Upravljanje uticaja specijalnog događaja na uobičajene aerodromske operacije

Član 13

- (1) U postupku planiranja specijalnog događaja, organizator je dužan da obavijesti Agenciju, nadležnog pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi i upravljačko tijelo aerodroma o namjeri organizovanja specijalnog događaja i o njegovim razmjerama.
- (2) Na osnovu dostavljenih informacija o planiranom specijalnom događaju, upravljačko tijelo aerodroma i pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi zajednički odlučuju o neophodnosti posebnog regulisanja protoka saobraćaja na aerodromu i/ili u vazdušnom prostoru.
- (3) Ukoliko upravljačko tijelo aerodroma i pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi zaključe da je potrebno posebno regulisanje protoka saobraćaja, dužni su da o tome obavijeste Agenciju.
- (4) Agencija, u slučaju kada je potrebno posebno regulisanje protoka saobraćaja, formira tim za koordinaciju aktivnosti iz oblasti vazdušnog saobraćaja, ako ovaj tim nije već formiran.
- (5) Članovi tima za koordinaciju aktivnosti iz oblasti vazdušnog saobraćaja mogu biti predstavnici nadležnih ministarstava, vojnih organa, upravljačkog tijela aerodroma, pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi, organizatora specijalnog događaja, skupštine grada, turističkih organizacija i drugih zainteresovanih strana.
- (6) Organizator specijalnog događaja može formirati svoj tim za organizaciju u skladu sa namjenom specijalnog događaja, koji je dužan da postupa u skladu sa odlukama, odnosno zaključcima tima za koordinaciju aktivnosti iz oblasti vazdušnog saobraćaja.
- (7) Kada posebne okolnosti zahtijevaju primjenu drugačijeg pravila prioriteta u odnosu na planirani redosljed ulaska ili izlaska sa lokacije na kojoj se primjenjuje *ATFCM* mjera, pravila prioriteta se utvrđuju odlukom Agencije, a na osnovu zaključka tima za koordinaciju aktivnosti iz oblasti vazdušnog saobraćaja.
- (8) U slučajevima iz stava 7 ovog člana Agencija, preko pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi, objavljuje hitnu vazduhoplovnu informaciju (*NOTAM*) o drugačijim pravilima prioriteta sa neophodnim podacima.
- (9) Kada posebne okolnosti zahtijevaju posebno uređenje upotrebe vazdušnog prostora, Agencija na osnovu zaključka tima za koordinaciju aktivnosti iz oblasti vazdušnog saobraćaja, donosi odluku o posebnoj upotrebi vazdušnog prostora koja se, preko pružaoca usluga u vazdušnoj plovidbi, objavljuje kao hitna vazduhoplovna informacija (*NOTAM*) sa neophodnim podacima.
- (10) Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi i upravljačko tijelo aerodroma dužni su da razmjenjuju informacije o specijalnim događajima sa centralnom jedinicom za *ATFM* u cilju planiranja i razmatranja uticaja na lokalnu i evropsku *ATM* mrežu.

Statusni indikatori u planu leta

Član 14

- (1) U planu leta, u rubrici 18, operator vazduhoplova može da navede statusni indikator, oznaka: *STS/(razlog)*, kako bi nadležnim jedinicama pružalaca usluga u vazdušnoj plovidbi najavio razlog za specijalni tretman predmetnog leta.
- (2) Automatsko izuzimanje od dodjeljivanja *ATFCM* slota u međunarodnom saobraćaju ostvaruje se navođenjem posebnih statusnih indikatora.
- (3) Agencija vodi evidenciju o letovima koji su automatski izuzeti od dodjeljivanja *ATFCM* slota.

Posebni statusni indikatori za automatsko izuzimanje od dodjeljivanja *ATFCM* slota

Član 15

Posebni statusni indikatori kojima se ostvaruje automatsko izuzimanje od dodjeljivanja *ATFCM* slota su:

- 1) *STS/ATFMX* – za letove koji su odobreni za izuzimanje od mjera upravljanja protokom saobraćaja u skladu sa članom 16 ovog pravilnika,
- 2) *STS/FFR* – za letove koji se obavljaju u svrhu gašenja požara,
- 3) *STS/HEAD* – za letove koji se obavljaju u svrhu prevoza šefa države (vladajućeg monarha i članova njegove uže porodice, predsjednika države i sl.) i predsjednika vlade,
- 4) *STS/MEDEVAC* – za letove koji se obavljaju u svrhu prevoza životno ugroženih lica,
- 5) *STS/SAR* – za letove koji su uključeni u operacije traganja i spašavanja.

Pravilo za korišćenje *STS/ATFMX* statusnog indikatora

Član 16

- (1) *STS/ATFMX* statusni indikator koristi se za obezbjeđivanje izuzimanja od dodjeljivanja *ATFCM* slota, kada se zbog prirode i svrhe leta ni pod kojim okolnostima ne može kasniti u polijetanju.
- (2) *STS/ATFMX* statusni indikator koristi se isključivo u kombinaciji sa dopunskim statusnim indikatorom kojim se bliže najavljuje priroda i svrha leta.
- (3) Dozvoljene su sljedeće kombinacije statusnih indikatora:
 1. *STS/HUM ATFMX* – za let koji se obavlja u humanitarne svrhe,
 2. *STS/HOSP ATFMX* – za let koji su nadležne medicinske ustanove kvalifikovale kao hitan medicinski let,
 3. *STS/STATE ATFMX* – za let koji se, kao *IFR/GAT* saobraćaj, obavlja vojnim ili civilnim vazduhoplovom u vojne, carinske i policijske svrhe, kada kašnjenje u polijetanju može ugroziti uspjeh misije,
 4. *STS/ATFMX RMK/MINISTER ONBOARD* – za let koji se obavlja za potrebe zvaničnih misija ministara u Vladi.

Korišćenje *STS/HUM ATFMX* kombinacije statusnih indikatora

Član 17

STS/HUM ATFMX kombinacija statusnih indikatora koristi se:

1. za let koji se obavlja u humanitarne svrhe, sa namjerom da ublaži patnju ili da pruži pomoć ugroženom pojedincu ili grupi ljudi,
2. za let kojim se prevozi humanitarni tim i humanitarna pomoć: hrana, odjeća, medicinska ili druga sredstva neophodna ugroženom pojedincu ili grupi ljudi tokom ili nakon nužne situacije i/ili prirodne katastrofe i
3. za let kojim se evakušu lica sa mjesta gdje su njihovi životi i/ili zdravlje ugroženi nužnom situacijom i/ili prirodnom katastrofom.

Korišćenje *STS/HOSP ATFMX* kombinacije statusnih indikatora

Član 18

STS/HOSP ATFMX kombinacija statusnih indikatora koristi se za letove koji su medicinske ustanove kvalifikovale kao hitni medicinski let, i to:

1. za letove koji se obavljaju radi zaštite ljudskog života koji može biti ugrožen ukoliko se leto obavi sa kašnjenjem,
2. za drugi hitni medicinski leto koji zahtijeva obavljanje leta bez kašnjenja, kao što je leto radi prevoza pacijenta kojem prijete gubitak udova, kao i prevoz ljudskih organa i hitan prevoz medicinskih timova,
3. za letove ka aerodromu na kojem se pacijent prima na prevoz u cilju obavljanja hitnog medicinskog prevoza.

Korišćenje *STS/STATE ATFMX* i *STS/ATFMX RMK/MINISTER ONBOARD* kombinacija statusnih indikatora

Član 19

- (1) *STS/STATE ATFMX* kombinacija statusnih indikatora koristi se za letove od državnog interesa koji se, kao *IFR/GAT* u međunarodnom saobraćaju, obavlja vojnim ili civilnim vazduhoplovom u vojne, carinske i policijske svrhe, kada je državnom organu, zbog važnosti misije, neprihvatljivo kašnjenje leta u polijetanju.
- (2) *STS/ATFMX RMK/MINISTER ONBOARD* kombinacija statusnih indikatora koristi se za letove koji se obavljaju za potrebu prevoza ministara u Vladi u zvaničnim misijama.

Propratna dokumentacija za letove sa posebnim statusnim indikatorima za automatsko izuzimanje od dodjeljivanja *ATFCM* slota

Član 20

- (1) Operator vazduhoplova koji je u planu leta naveo statusni indikator iz člana 15 ovog pravilnika, dužan je da, na zahtjev Agencije, dostavi dokumentaciju kojom potvrđuje opravdanost upotrijebljenog indikatora.

- (2) Operator vazduhoplova je dužan da dokumentaciju kojom potvrđuje opravdanost upotrijebljenog statusnog indikatora čuva najmanje tri mjeseca od dana izvršenog leta.

Izveštavanje o praćenju usklađenosti sa ATFCM mjerama

Član 21

- (1) Pružalac usluga u vazdušnom plovitvi dužan je da, do kraja januara tekuće godine, Agenciji dostavi godišnji izvještaj o praćenju pridržavanja ATFCM slotovima za prethodnu godinu, sa prikazom pridržavanja ATFCM slotovima na mjesečnom nivou.
- (2) U slučaju da pridržavanje ATFCM slotovima na aerodromu iznosi 80% i manje na godišnjem nivou, nadležni pružalac usluga u vazdušnoj plovitvi dužan je da dostavi plan mjera za poboljšanje pridržavanja ATFCM slotovima na tom aerodromu.

Izveštavanje o odobravanju polijetanja vazduhoplovima sa odbijenim ili suspendovanim planovima leta

Član 22

- (1) Pružalac usluga u vazdušnoj plovitvi dužan je da, na zahtjev Agencije, dostavi izvještaj o odobravanju polijetanja vazduhoplova sa odbijenim (*Rejected FPL*) ili suspendovanim (*Suspended FPL*) planovima leta, koji sadrži pregled preduzetih radnji u vezi sa odobravanjem polijetanja vazduhoplovu bez plana leta i odobravanjem polijetanja vazduhoplova kojima su planovi leta suspendovani.
- (2) U slučajevima kada pružalac usluga u vazdušnoj plovitvi učestalo odobrava polijetanja vazduhoplovu sa odbijenim ili suspendovanim planom leta, Agencija može preduzeti odgovarajuće mjere u cilju smanjenja odobravanja polijetanja vazduhoplovima sa odbijenim ili suspendovanim planovima leta.

Izveštavanje o nedostajućim ili višestrukim planovima leta

Član 23

- (1) Operator vazduhoplova dužan je da, na zahtjev Agencije, dostavi detalje o okolnostima koje su uticale da započne let bez prihvaćenog plana leta (nedostajući planovi leta; *Missing FPL*) ili da je imao više planova leta za isti obavljeni let (višestruki planovi leta; *Multiple FPLs*).
- (2) Agencija je dužna da sačini godišnji izvještaj o letovima koji su započeti bez prihvaćenog plana leta i letovima koji su se obavili sa više od jednog plana leta i, po potrebi, preduzme mjere u cilju smanjenja broja ovakvih letova.

Osposobljenost izvršilaca u ATFCM procesima

Član 24

- (1) Izvršioци u ATFCM procesima su kompetentno osoblje učesnika iz člana 1 stav 3 Priloga 1 ovog pravilnika, koje je odgovarajuće osposobljeno.
- (2) Osposobljavanje osoblja iz stava 1 ovog člana se sprovodi na osnovu programa i planova obuka, koje donose učesnici iz člana 1 stav 3 Priloga 1 ovog pravilnika i koji moraju biti usklađeni sa međunarodnim standardima i preporučenom praksom sadržanim u ICAO dokumentima i priručnicima Menadžera mreže.
- (3) Osposobljavanje izvršilaca u ATFCM procesima iz stava 1 ovog člana je osposobljavanje radi sticanja znanja i vještina neophodnih za obavljanje ATFCM funkcije, i to kroz:
 - 1) početno osposobljavanje – teorijsko i praktično osposobljavanje za sticanje potvrde o stručnoj osposobljenosti za obavljanje radnih zadataka;
 - 2) dodatno osposobljavanje – osposobljavanje radi sticanja potvrde o specijalističkim znanjima;
 - 3) posebno osposobljavanje – osposobljavanje radi sticanja potvrde instruktora.
- (4) Programi i planovi osposobljavanja obuhvataju najmanje početno osposobljavanje i sprovođenje osvježavanja znanja.
- (5) Učesnici iz člana 1 stav 3 Priloga 1 ovog pravilnika dužni su da vode evidenciju o osposobljavanju izvršilaca u ATFCM procesima.

Dokumentacija za rad učesnika u ATFCM procesima

Član 25

- (1) Učesnici iz člana 1 stav 3 Priloga 1 ovog pravilnika dužni su da izrade operativne priručnike koji sadrže radne metode i operativne postupke koji su usaglašeni sa odredbama ovog pravilnika i odgovarajućim priručnicima Menadžera mreže, ili da ih direktno primjenjuju.

- (2) Operativni priručnici iz stava 1 ovog člana moraju biti usaglašeni sa unutrašnjim postupcima učesnika iz člana 1 stav 3 Priloga 1 ovog pravilnika, dostupni izvršiocima u *ATFCM* procesima i ažurni.
- (3) Ažuriranje i distribucija operativnih priručnika iz stava 1 ovog člana mora da podliježe odgovarajućem unutrašnjem upravljanju kvalitetom i dokumentima učesnika iz člana 1 stav 3 Priloga 1 ovog pravilnika.
- (4) Pružalac usluga u vazdušnoj plovidbi dužan je da uspostavi stalne postupke za saradnju, kojima se obezbjeđuje da se *ATS* usluga i *ATFCM* i *ASM* funkcije koriste i uskladjuju u cilju optimalne upotrebe vazdušnog prostora.

Zahtjevi u vezi sa promjenama

Član 26

- (1) Prije uvođenja značajnih promjena u *ATFCM* sisteme i postupke, učesnici iz člana 1 stav 3 Priloga 1 ovog pravilnika dužni su da postupaju u skladu sa svojim sistemom za upravljanje sigurnošću.
- (2) Učesnici iz člana 1 stav 3 Priloga ovog pravilnika dužni su da imaju adekvatno kvalifikovano i odgovarajuće osposobljeno osoblje prije uvođenja promjena u operativni rad.

Prestanak važenja drugih propisa

Član 27

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o upravljanju protokom vazdušnog saobraćaja („Službeni list CG“, br. 44/13).

Stupanje na snagu

Član 28

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

Broj: 01/2-1172/6-18
Podgorica, 13.08.2018. godine

Direktor,
Dragan Đurović, s.r.

UREDBA KOMISIJE (EU) BR. 255/2010
od 25. marta 2010. godine
kojom se propisuju zajednička pravila o upravljanju protokom vazdušnog saobraćaja

(prečišćeni tekst)

Predmet i cilj

Član 1

1. Ovom uredbom propisuju se zahtjevi za upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja (u daljem tekstu: *ATFM*) u cilju optimizacije raspoloživog kapaciteta Evropske mreže za upravljanje vazdušnim saobraćajem (u daljem tekstu: *EATMN*) i unapređenja *ATFM* procesa.
2. Ova uredba se primjenjuje na vazdušni prostor iz člana 1 stav 3 Uredbe (EZ) br. 551/2004, i to na:
 - (a) sve letove koji su planirani za realizaciju ili se obavljaju kao opšti vazdušni saobraćaj i u skladu sa pravilima instrumentalnog letenja (u daljem tekstu: *IFR*) u cjelini ili djelimično;
 - (b) sve faze letova navedenih u tački (a) i na upravljanje vazdušnim saobraćajem.
3. Ova uredba se primjenjuje na sljedeće učesnike, ili na zastupnike koji postupaju u njihovo ime, uključene u *ATFM* procese:
 - (a) operatore vazduhoplova,
 - (b) jedinice za pružanje usluga u vazdušnom saobraćaju (u daljem tekstu: *ATS* jedinice), uključujući *ATS* prijavni biro i aerodromsku kontrolu letenja;
 - (c) usluge vazduhoplovnog informisanja;
 - (d) subjekte uključene u upravljanje vazdušnim prostorom;
 - (e) upravljačka tijela aerodroma;
 - (f) centralnu jedinicu za *ATFM*;
 - (g) lokalne *ATFM* jedinice;
 - (h) koordinate slotova koordinisanih aerodroma.

Definicije

Član 2

Za potrebe ove uredbe primjenjuju se definicije iz člana 2 Uredbe (EZ) br. 549/2004 i člana 2 Uredbe Savjeta (EEC) br. 95/93.

Takođe, primjenjuju se i sljedeće definicije:

1. 'mjere upravljanja protokom vazdušnog saobraćaja (*ATFM* mjere)' su radnje koje su preduzete radi sprovođenja upravljanja kapacitetom i protokom vazdušnog saobraćaja;
2. 'operator' je lice, organizacija ili preduzeće koje učestvuje ili namjerava da učestvuje u operacijama vazduhoplovom;
3. '*IFR*' označava simbol koji se koristi za označavanje pravila instrumentalnog letenja;
4. '*ATS* prijavni biro' je *ATS* jedinica uspostavljena u cilju primanja izvještaja po pitanju *ATS* i planova leta podnijetih prije prvog izdavanja odobrenja kontrole letenja;
5. 'lokalna jedinica upravljanja protokom vazdušnog saobraćaja' je subjekat za upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja koji obavlja djelatnost u ime jednog ili drugih subjekata za upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja, kao posrednik između centralne jedinice za *ATFM* i *ATS* jedinice ili grupe takvih jedinica;
6. 'kritični događaj' je neuobičajena situacija ili kriza koja uzrokuje značajan gubitak *EATMN* kapaciteta, ili velika neuravnoteženost između *EATMN* kapaciteta i potražnje, ili veliki nedostatak u protoku informacija u jednom ili više djelova *EATMN*;
7. '*ATFM* slot za polijetanje' je proračunato vrijeme polijetanja dodijeljeno od strane centralne jedinice za *ATFM* sa vremenskom tolerancijom kojom upravlja lokalna *ATS* jedinica;
8. 'orijentacija ruta i saobraćaja' su načela i procedure za upotrebu ruta od strane vazduhoplova;
9. 'višestruki plan leta' je više od jednog plana leta za isti namjeravani let između dva aerodroma;
10. 'sektorska konfiguracija *ATS* jedinice' je četvorodimenzionalni opis sektora vazdušnog prostora *ATS* jedinice, ili grupe sektora, koja se može upotrebljavati stalno ili privremeno;
11. 'vrijeme taksiranja na aerodromu' je unaprijed određena vremenska vrijednost od planiranog vremena polaska do polijetanja, izraženo u minutima i koja važi tokom normalnog rada aerodroma;
12. 'ažurirana pozicija leta' je pozicija vazduhoplova, koja je ažurirana podacima o nadzoru, podacima iz plana leta ili izvještajima o poziciji;
13. 'odobrenje kontrole letenja' je odobrenje vazduhoplovu da nastavi prema uslovima koje je definisala jedinica za kontrolu letenja;
14. 'suspenzija plana leta' je proces koji pokreće tijelo koje vrši *ATFM* kako bi se osiguralo da je operator obavio izmjenu plana leta prije izvršenja leta;
15. 'usluga vazdušnog prevoza' je let ili serija letova kojima se prevoze putnici, roba ili pošta uz plaćanje naknade ili zakupnine;
16. 'operativni dnevnik' je dnevnik *ATFM* sistema, pretvoren u bazu podataka koja omogućava brzu pretragu *ATFM* podataka.

Okvir upravljanja protokom vazdušnog saobraćaja

Član 3

1. Planiranje, koordinacija i sprovođenje *ATFM* mjera od strane učesnika iz člana 1 stav 3 ove uredbe, moraju biti usaglašeni sa *ICAO* odredbama navedenim u Aneksu ove uredbe.
2. *ATFM* je definisan sljedećim principima:
 - (a) *ATFM* mjere:
 - i. spriječavaju prekomjernu potražnju vazdušnog saobraćaja u odnosu na deklarirani kapacitet kontrole letenja (*ATC*) sektora i aerodroma;
 - ii. u najvećoj mogućoj mjeri koriste kapacitet *EATMN* kako bi se optimizirala efikasnost *EATMN* i minimizirali negativni efekti na operatore;
 - iii. optimizuju raspoloživi kapacitet *EATMN* kroz razvoj i primjenu mjera za poboljšanje kapaciteta *ATS* jedinica;
 - iv. podržavaju upravljanje kritičnim događajima;
 - (b) lokalne *ATFM* jedinice i centralna jedinica za *ATFM* smatraju se dijelom *ATFM* funkcije.
3. Prilikom dodjeljivanja *ATFM* slotova za polijetanje, letovima se daje prioritet u skladu sa planiranim redosljedom njihovog ulaska na lokaciju na kojoj se primjenjuju *ATFM* mjere, osim ako posebne okolnosti zahtijevaju primjenu drugačijeg pravila prioriteta koji je formalno dogovoren i od koristi je za *EATMN*.
Stav 3 ovog člana može se primijeniti na letove koji nisu u mogućnosti da prihvate opciju rerutiranja u cilju izbjegavanja ili rasterećivanja zagušenih oblasti, uzimajući u obzir lokaciju i razmjeru zagušene oblasti.

Opšte obaveze država članica

Član 4

1. Države članice obezbjeđuju da je *ATFM* funkcija dostupna 24 časa učesnicima iz člana 1 stav 3 ove uredbe.
2. Definisane i implementacije *ATFM* mjera moraju se usaglasiti sa zahtjevima bezbjednosti i odbrane država članica, kako bi se osigurala efikasnost u planiranju, dodjeljivanju i upotrebi vazdušnog prostora u korist učesnika iz člana 1 stav 3 ove uredbe.
3. Uspostavljaju se stalni postupci za saradnju između učesnika uključenih u *ATFM* funkciju, *ATS* jedinica i subjekata uključenih u upravljanje vazdušnim prostorom, kako bi se optimizirala upotreba vazdušnog prostora;
4. Izrađuje se zajednički referentni dokument koji sadrži načela, postupke i opise orijentacije ruta i saobraćaja. Kada je primjenljivo, objavljivanje raspoloživih ruta u nacionalnim zbornicima vazduhoplovnih informacija, u potpunosti je usaglašeno sa ovim zajedničkim referentnim dokumentom.
5. Zajednički postupci za traženje izuzeća od *ATFM* slotova za polijetanje izrađuju se u skladu sa *ICAO* odredbama definisanim u Aneksu ove uredbe. Ovi postupci se usklađuju sa centralnom jedinicom za *ATFM* i objavljuju se u nacionalnim zbornicima vazduhoplovnih informacija.

Obaveze država članica u vezi sa centralnom jedinicom za *ATFM*

Član 5

Države članice obezbjeđuju da centralna jedinica za *ATFM*:

- a) optimizira ukupne efekte efikasnosti na *EATMN* kroz planiranje, koordinaciju i primjenu *ATFM* mjera;
- b) obavlja konsultacije sa operatorima oko definisanja *ATFM* mjera;
- c) obezbjeđuje efektivnu primjenu *ATFM* mjera, zajedno sa lokalnim *ATFM* jedinicama;
- d) određuje alternativne rute, u saradnji sa lokalnim *ATFM* jedinicama, kako bi se izbjegao ili rasteretio zagušeni prostor, uzimajući u obzir ukupne efekte efikasnosti na *EATMN*;
- e) nudi opcije rerutiranja onim letovima kojim bi se optimizirao efekat iz tačke (d);
- f) blagovremeno dostavlja informacije operatorima i *ATS* jedinicama o *ATFM*, obuhvatajući:
 - i. planirane *ATFM* mjere;
 - ii. uticaj *ATFM* mjera na vrijeme polijetanja i profile leta pojedinačnih letova;
- g) prati događaje o nedostajućim i podnijetim višestrukim planovima leta;
- h) suspenduje plan leta kada se, uzimajući u obzir vremensku toleranciju, *ATFM* slot za polijetanje ne može ispuniti a novo očekivano vrijeme polaska nije poznato;
- i) prati broj izuzeća odobrenih u skladu sa članom 4 stav 5 ove uredbe.

Opšte obaveze *ATS* jedinica

Član 6

1. Kada *ATFM* mjera mora da se primijeni, *ATS* jedinice vrše koordinaciju, preko lokalne *ATFM* jedinice, sa centralnom jedinicom za *ATFM* u cilju obezbjeđivanja da je izbor mjere napravljen uvažavajući optimizaciju ukupnih efekata efikasnosti *EATMN*.
2. Kada je neophodno, *ATS* prijavni biroji pojednostavljuju razmjenu informacija između pilota ili operatora i lokalne ili centralne jedinice za *ATFM*.

3. *ATS* jedinice obezbjeđuju da se *ATFM* mjere, koje se primjenjuju na aerodrome, koordinišu sa dotičnim upravljačkim tijelom aerodroma, a kako bi se postigla efikasnost u planiranju i eksploataciji za korist učesnika iz člana 1 stav 3 ove uredbe.
4. *ATS* jedinice, putem lokalne *ATFM* jedinice, obavještavaju centralnu jedinicu za *ATFM* o svim događajima koji mogu uticati na kapacitet kontrole letenja ili na potražnju vazdušnog saobraćaja.
5. *ATS* jedinice, blagovremeno i uz obezbjeđivanje kvaliteta podataka, dostavljaju centralnoj jedinici za *ATFM* sljedeće podatke i posljedične izmjene, i to:
 - (a) raspoloživost vazdušnog prostora i struktura ruta,
 - (b) konfiguracije i aktivacije sektora *ATS* jedinice,
 - (c) vremena taksiranja na aerodromima,
 - (d) kapacitete sektora kontrole letenja i aerodroma,
 - (e) raspoloživost ruta, uključujući raspoloživost postignutu primjenom fleksibilne upotrebe vazdušnog prostora u skladu sa Uredbom (EZ) br. 2150/2005,
 - (f) ažurirane pozicije leta,
 - (g) odstupanja od planova leta,
 - (h) raspoloživost vazdušnog prostora, uključujući raspoloživost postignutu primjenom fleksibilne upotrebe vazdušnog prostora u skladu sa Uredbom (EZ) br. 2150/2005,
 - (i) stvarna vremena polijetanja.Ovi podaci moraju da budu dostupni učesnicima iz člana 1 stav 3 ove uredbe i dostavljaju se centralnoj jedinici za *ATFM* i prosleđuju se od nje, bez naknade.
6. *ATS* jedinica na odlaznim aerodromima obezbjeđuje:
 - (a) da *ATFM* slot za polijetanje bude obuhvaćen u odobrenju kontrole letenja, ukoliko je let predmet *ATFM* slotova za polijetanje,
 - (b) da se letovi pridržavaju *ATFM* slotova za polijetanje;
 - (c) da se letovima koji se ne pridržavaju očekivanom vremenu polaska, uzimajući u obzir uspostavljenu vremensku toleranciju, ne izdaju odobrenja za polijetanje,
 - (d) da se letovima kojima su planovi leta odbijeni ili suspendovani ne izdaju odobrenja za polijetanje.

Opšte obaveze operatora **Član 7**

1. Svaki namjeravani let mora da bude obuhvaćen samo jednim planom leta. Dostavljeni plan leta mora da odražava namjeravani profil leta.
2. Sve relevantne *ATFM* mjere i njihove promjene, uključuju se u realizaciju planiranog leta i saopštavaju se pilotu.
3. Prilikom polijetanja sa aerodroma koji nije predmet *ATFM* slotova za polijetanje, operatori su odgovorni da se pridržavaju njihovog očekivanog vremena polaska, uzimajući u obzir vremensku toleranciju, kako je propisano u relevantnim *ICAO* odredbama navedenim u Aneksu ove uredbe.
4. Ukoliko se plan leta suspenduje u skladu sa članom 5 stav h ove uredbe, dotični operator se stara za ažuriranje ili otkazivanje plana leta.

Opšte obaveze upravljačkog tijela aerodroma **Član 8**

Upravljačka tijela aerodroma obavještavaju centralnu jedinicu za *ATFM*, direktno ili putem lokalne *ATFM* jedinice ili *ATS* jedinice ili preko obje jedinice, o svim događajima koji mogu uticati na kapacitet kontrole letenja ili na potražnju vazdušnog saobraćaja. Ova tijela će informisati lokalnu *ATFM* jedinicu i *ATS* jedinice, ukoliko je obavještavanje izvršeno direktno.

Usklađenost između planova leta i aerodromskih slotova **Član 9**

1. Države članice obezbjeđuju da centralna jedinica za *ATFM* ili lokalna *ATFM* jedinica, ako koordinator aerodromskih slotova ili upravljačko tijelo koordinisanog aerodroma to zahtijevaju, dostavlja prihvaćen plan leta koji se realizuje sa tog aerodroma, i prije nego se let obavi. Koordinator aerodromskih slotova ili upravljačka tijela koordinisanih aerodroma, obezbjeđuju pristup prihvaćenim planovima leta koje dostavlja centralna jedinica za *ATFM* ili lokalna *ATFM* jedinica.
2. Prije leta, operatori dostavljaju aerodromima polaska i dolaska neophodne informacije, kako bi omogućili povezivanje između oznake leta, sadržane u planu leta, i one koja je prijavljena za odgovarajući aerodromski slot.
3. Svaki operator, upravljačko tijelo aerodroma i *ATS* jedinica imaju pravo da prijavljuju koordinatoru aerodromskih slotova učestale realizacije usluga vazdušnog prevoza u vremenima koja se bitno razlikuju od dodijeljenih aerodromskih slotova ili o korišćenju aerodromskih slotova na značajno drugačiji način od onog naznačenog u vrijeme dodjeljivanja, a kada to nanosi štetu aerodromskoj djelatnosti ili vazdušnom saobraćaju.
4. Države članice obezbjeđuju da centralna jedinica za *ATFM* izvještava koordinate aerodromskih slotova o učestalim realizacijama usluga vazdušnog prevoza u vremenima koja se bitno razlikuju od dodijeljenih aerodromskih slotova ili o korišćenju slotova na značajno drugačiji način od onog naznačenog u vrijeme dodjeljivanja, a kada ovo nanosi štetu *ATFM*.

Obaveze po pitanju kritičnih događaja **Član 10**

1. Države članice obezbjeđuju da centralna jedinica za *ATFM* uspostavi i objavi *ATFM* procedure za postupanje u kritičnim događajima u cilju smanjenja poremećaja na *EATMN*.
2. U toku pripreme za kritične događaje, *ATS* jedinice i upravljačka tijela aerodroma koordiniraju relevantnost i sadržaj procedura za prevazilaženje vanrednih situacija sa operatorima koji su pogođeni kritičnim događajem, uključujući bilo kakva prilagođavanja pravila prioriteta.
Procedure za prevazilaženje vanrednih situacija obuhvataju:
 - (a) organizaciju i koordinaciju poslova,
 - (b) *ATFM* mjere za kontrolu pristupa ugroženim oblastima radi ograničavanja dodatne potražnje vazdušnog saobraćaja u odnosu na deklarirani kapacitet čitavog ili dijela vazdušnog prostora ili određenog aerodroma,
 - (c) okolnosti, uslove i procedure za primjenu pravila prioriteta za letove, poštujući osnovne interese bezbjednosne ili odbrambene politike država članica,
 - (d) postupke za vraćanje u redovno stanje.

Praćenje usaglašenosti sa *ATFM* mjerama

Član 11

1. Države članice obezbjeđuju da, ukoliko je na nekom aerodromu pridržavanje *ATFM* slotovima za polijetanje u toku godine 80% ili manje, *ATS* jedinica na tom aerodromu dostavlja relevantne informacije o neusaglašenosti i preduzetim radnjama kojima bi se obezbijedilo pridržavanje *ATFM* slotovima za polijetanje. Takve radnje se navode u izvještaju koji država članica podnosi Komisiji.
2. *ATS* jedinica na dotičnom aerodromu, obezbjeđuje relevantne informacije o razlozima za odobravanje polijetanja vazduhoplovima sa odbijenim ili suspendovanim planovima leta na tom aerodromu, kao i o preduzetim radnjama kojima se obezbjeđuje njihovo pridržavanje. Takve radnje se navode u izvještaju koji država članica podnosi Komisiji.
3. Države članice obezbjeđuju da:
 - (a) centralna jedinica za *ATFM* upozori državu članicu koja dozvoljava izuzeća više od 0,6% od godišnjeg broja polijetanja iz dotične države članice;
 - (b) ukoliko je država članica upozorena prema tački (a), ona izrađuje izvještaj sa detaljima o dozvoljenim izuzecima koji podnosi Komisiji.
4. Države članice obezbjeđuju da, kada se utvrde neusaglašenosti sa *ATFM* mjerama koje proizilaze iz primjene člana 5 stav (g) ove uredbe, centralna jedinica za *ATFM* upozorava operatora o neusaglašenosti.
5. Operatori podnose izvještaj centralnoj jedinici za *ATFM* za svaku neusaglašenost sa *ATFM* mjerama, podnoseći detalje o okolnostima koje su dovele do nedostatka plana leta ili do višestrukih planova leta i preduzetim radnjama za ispravljanje takve neusaglašenosti.
6. Države članice obezbjeđuju da centralna jedinica za *ATFM* izrađuje godišnji izvještaj koji sadrži detalje o nedostajućim planovima leta ili podnijetim višestrukim planovima leta, kao i da podnese taj izvještaj Komisiji.
7. Države članice sprovode godišnji pregled pridržavanja *ATFM* mjerama, kako bi se utvrdilo da učesnici, navedeni u članu 1 stav 3 ove uredbe, poboljšavaju nivo poštovanja tih mjera.

Procjena efikasnosti

Član 12

1. Prilikom primjene člana 11 ove uredbe, države članice obezbjeđuju da centralna jedinica za *ATFM* izrađuje godišnje izvještaje o kvalitetu *ATFM*, na osnovu podataka o:
 - (a) uzrocima *ATFM* mjera;
 - (b) uticaju *ATFM* mjera;
 - (c) pridržavanju *ATFM* mjerama;
 - (d) doprinosu učesnika iz člana 1 stav 3 ove uredbe optimizaciji ukupnog efekta na mrežu.
2. Države članice obezbjeđuju da centralna jedinica za *ATFM* uspostavi i održava arhivu sa *ATFM* podacima iz člana 6 stav 5 ove uredbe, planovima leta, operativnim dnevnicima i odgovarajućim povezanim podacima.
Podaci iz stava 2 ovog člana, čuvaju se dvije godine od dana njihovog podnošenja i na raspolaganju su Komisiji, državama članicama, *ATS* jedinicama i operatorima.
Navedeni podaci su na raspolaganju koordinatorima aerodroma i operatorima aerodroma, kao pomoć u njihovoj redovnoj procjeni deklarisanog kapaciteta.

Zahtjevi sigurnosti

Član 13

Države članice obezbjeđuju da se sprovodi procjena sigurnosti, obuhvatajući identifikaciju opasnosti, procjenu i umanjenje rizika, prije uvođenja bilo kakve značajne promjene u *ATFM* sisteme i postupke, uključujući procjenu procesa upravljanja sigurnošću koji se odnosi na cijeli radni vijek upotrebe sistema za upravljanje vazdušnim saobraćajem.

Dodatni zahtjevi

Član 14

1. Države članice obezbjeđuju da je osoblje učesnika iz člana 1 stav 3 ove uredbe, koje je uključeno u aktivnosti *ATFM*:
 - (a) upoznato sa odredbama ove uredbe;

- (b) adekvatno obučeno i kompetentno za obavljanje svojih poslova.
2. Države članice preduzimaju neophodne mjere da obezbjede da učesnici iz člana 1 stav 3 ove uredbe koji su odgovorni za obavljanje *ATFM* funkcija:
- (a) izrađuju i održavaju operativne priručnike koji sadrže potrebne instrukcije i informacije, omogućavajući svom operativnom osoblju primjenu odredbi ove uredbe;
 - (b) obezbjede da su ovi priručnici dosljedni, dostupni i ažurirani, kao i da njihovo ažuriranje i distribucija podliježu odgovarajućem upravljanju kvalitetom i dokumentima;
 - (c) obezbjede da su radne metode i operativne procedure usaglašene sa ovom uredbom.

Kaznene odbredbe

Član 15

Države članice propisuju pravila o kaznama, koja se primjenjuju na kršenje odredbi ove uredbe i preduzimaju sve neophodne mjere kako bi se obezbijedilo njihovo sprovođenje. Propisane kazne moraju biti djelotvorne, srazmjerne i odgovarajućeg karaktera. Države članice obavještavaju Komisiju o ovim odredbama najkasnije do 26.09.2011. godine, i bez odlaganja je obavještavaju o svim daljim njihovim izmjenama i dopunama.

Stupanje na snagu i primjena

Član 16

Ova uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objavljivanja u *Službenom listu Evropske unije*.

Ova uredba se primjenjuje od 26. septembra 2011. godine.

Ova uredba je u cjelosti obavezujuća i neposredno se primjenjuje u svim državama članicama.

U Briselu, 25.03.2010. godine

Za Komisiju
Predsjednik
Žoze Manuel BAROZO

ANEKS

Lista ICAO odredbi u vezi sa upravljanjem protokom vazdušnog saobraćaja

1. Poglavlje 3. stav 3.7.5 (Upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja) Aneksa 11 Čikaške konvencije — Usluge u vazdušnom saobraćaju (14. izdanje, jul 2016. godine, uključujući amandman br. 50A).
2. Poglavlje 3 (Kapacitet *ATS* sistema i upravljanje protokom vazdušnog saobraćaja) ICAO dokumenta 4444, Postupci za usluge u vazdušnoj plovodbi — Upravljanje vazdušnim saobraćajem (*PANS-ATM*) (16. izdanje, 2016. godina, uključujući amandman br. 7A).
3. Poglavlje 8.3 (Izuzeća od dodjeljivanja *ATFM* slotova) ICAO dokumenta 7030, Evropski (*EUR*) regionalni dopunski postupci (5. izdanje, 2008. godina).
4. Poglavlje 8.4 stav 1. tačka c) (Poštovanje *ATFM* mjera od strane operatora vazduhoplova) ICAO dokumenta 7030, Evropski (*EUR*) regionalni dopunski postupci (5. izdanje, 2008. godina).
5. Poglavlje 2, stav 2.3.2 (Izmjene u *EOBT*) ICAO dokumenta 7030, Evropski (*EUR*) regionalni dopunski postupci (5. izdanje, 2008. godina).